

הגנת שדות-תעופה*

ענין הגנת האוירודרומים הולך ומקבל חשיבות רבה במלחמה, מאז נוכח הדבר, במסיבות שונות, כי נוחים הם להפגע. אבדן מלמה שימש אולי גורם מכריע באבדן כרתים. אבדן שדה-התעופה של קוטה-בחרו ושאר אוירודרומים במליה השפיע ביותר על גורל הגנת סינגפור. אנחנו מצדנו הראינו זה לא כבר העזה וכשרון בהתקפה על שני שדות-תעופה בלב. מקומו של אחד משני אלה לא פורש. אולם עובדה זו שהוא נמצא בתוך טריפוליטניה, במרחק 150 מיל מן הגבול, — שבעת ההיא עדיין לא קרבו אליו כוחותינו העיקריים, — מעידה על היקף הפשיטה. אבדו לאויב 24 מטוסים, מחסני הדלק והפצצות, וכל חיל-המצב „חוסל“, אם כי היה גדול פי ששה מחיל התוקפים. מיד אחרי זה אבדו לאויב לא פחות מ-37 אוירונים בשדה-התעופה שלו באג'דיבה.

ההבדל בין האמצעים ששימשו לכיבוש כל האוירודרומים הללו הוא גדול ביותר. מלמה נכבשה על ידי צנחנים; קוטה-בחרו על ידי פלישה מן הים; שני האוירודרומים בלב על ידי כוחות-קרקע מוביליים ביותר. מקרה-מלמה ושני המקרים בלב הם תוצאות של התפתחות אחרונה באמנות-המלחמה, שמעטים יכלו לשערה מראש בהתחלת מלחמה זו. ואילו המאורע בקוטה-בחרו עלול היה להתרחש בכל זמן שהוא מאז הוחל להשתמש באוירונים לצרכי מלחמה. מלבד צורות התקפה אלה יש להזכיר עוד אחת, הנשקפת תמיד למעשה לכל שדה-תעופה, בכל מקום-שהוא נמצא. — זו הפצצה בשעה שמטוסי האוירורדרום נמצאים במוסכים או על הקרקע. בכל ארבע השיטות עלולים אנו להתקל באיים הבריטיים, וכמובן גם באפריקה הצפונית.

אבדן אוירודרום גורם בעת ובעונה אחת, יותר מאבדן כל מטרה אחרת שהיא, להחליש את בעליו הקודמים ולחזק את אויבו. אם נגדיר את ערכו בשיעור x , הרי ערכה של האכדה הוא $2x$, משום שהמנצח יכול על הרוב להפיק ממנו מהר מאוד אותה התועלת שהמפסיד יכול או צריך היה להפיק ממנו קודם לכן. הרי זה אחד המסייעים החזקים ביותר להצלחה נוספת, אחת המדרגות החשובות ביותר בדרך לנצחון.

האחריות להגנת שדות תעופה היא מן ההכרח ענין שכמה גורמים משותפים בו. באנגליה נוטל חיל האויר המלכותי חלק בהגנת האוירודרומים שלו, ולהלכה אפשר להניח כי חלק זה ילך ויגדל עד שיהיה אחראי להם לבדו. אך לו גם היה הדבר כך, עדיין צריך היה הצבא, בכלי-הרכב המשוריינים שלו ובארטילריה, לעיין בבקיות התקפת-הנגד על אוירודרומים שהאויב הצליח לתפוס.

במקרים מסויימים על הצבא להביא בחשבון, שעם אבדן האוירודרומים יהיה גאלץ להלחם בלי תמיכת אויר לגמרי, והרי זה מצב ענינים קשה מאוד, כידוע לו מן הנסיון. ולעולם אין להוציא מן החשבון את החלק שיש להטיל על משמר הארץ. והוא הדין בנוגע לאוירודרומים ובסיסים של מטוסים אשר לחיל-האויר של הצי. יש כאן הכרח לחלק את האחריות בין הצי ובין הצבא. ואחריות זו אינה רק בנוגע לפעולה, כי אם גם בנוגע לקלסיפיקציה של האוירודרומים, לפי ערכם, כי בתכנית-הגנה מחושבת צריכים האוירודרומים להיות מחולקים לפי דרגת חשיבותם, התלויה בעיקר בארבעה גורמים – ערכם לחיל האויר המלכותי ולצבא, ערכם המשוער לאויב, ונוחותם להפעל מפאת טבעם.

לשוא נאמר, כי אין דעת הצבור מודאגת ברצינות בענין זה. הנה כמה מן השאלות הנשאלות תמיד. מה היו ההכנות שנעשו להגנת האוירודרום של מלמה? האם הוכנו מקומות-מחסה מתחת לפני הקרקע בקצות שדה-התעופה בשביל משמשי מכונות-יריה, לפחות, אם לא בשביל תרכבות, נושאי-בן? כלום אי-אפשר היה לאחוז באמצעים טובים יותר להגנת האוירודרום של קוטה-בחרו, בשיס-לב לעובדה שהאוירודרום היה מובדל מעיקר כוחות הקרקע שלנו וקרוב לים, ובחוף זה נחשבה תמיד פלישה יפנית כדבר אפשרי, אם נניח שמקומו של האוירודרום נקבע על-ידי ההכרח לספק שרשרת של בסיסי-אויר לצרכי מטוסים בעלי טווח-טיסה קצר, העושים דרכם מבורמה לסינגפור? האם מוכנים אנו באופן טוב מזה לעמוד בפני התקפות כאלו בשעה זו באפריקה הצפונית? האם יש התאמה אמיצה ומחושבת-כראוי בין חיל-האויר המלכותי, הצבא ומשמר הארץ? כאן בבריטניה? האם התמרוגים האחרונים, הכוללים התקפות על אוירודרומים על ידי פלוגות עולות מן הים או על ידי צבא מטוס-באוויר – מגלים מצב משיע רצון בהגנתם? על השאלה האחרונה אי-אפשר לענות בפומבי; אך יתכן אולי לתת תשובות לשאר השאלות.

ישנם כמה גורמים, שכל אדם העוקב בתבונה אחרי התפתחות מלאכת-המלחמה יכול להבינם בלי הדרכה מקצועית. שום חלק הגון של כוחות היבשה אינו יכול להתרכז אך ורק בהגנת האוירודרומים. ישנן הרבה מטרות אפשריות אחרות בשביל האויב, שיש צורך להגן עליהן, והתשובה העיקרית של ההגנה היא מוביליות, כדי שאפשר יהיה לקדם את האויב בכל מקום שהוא מסוכן שם. ביגמר ולהכותו. אין אולי אפשרות לעשות איזה אוירודרום שהוא בלתי-ניתן להפגע, כשהוא לעצמו, בלי להסתמך על הכוחות המוביליים שאפשר להחיש לחיזוק הגנתו או כדי לכבשו בחזרה במקרה שנתפס. על כן תהא זו, בדרך כלל, המידה המרובה ביותר שאפשר לתפוס בנידון זה: ארגון-ההגנה שיתן בטחון מתקבל על הדעת, שהאוירודרום לא יפול בידי האויב מהדי, שהגנתו הסטטית תמשך עד בואם של כוחות מוביליים ותגרום צוקים מכסימליים לאויב.

שוב יש להדגיש, כי התקפת-נגד על ידי אוירונאי-קרוב מסוך האוירודרום המותקף, או מתוך אוירודרומים אחרים, היא ההגנה הממשית ביותר מפני התקפת צבא מובל באוירונים, ודרך-הגנה חשובה ביותר מפני כל צורת התקפה שהיא. למעשה אי-אפשר לספק לאוירודרום כלי-נשק אנטי-מטוסיים בשיעור רב כל-כך שיוכל להתקיים בהם בלבד, ואם כלי-הנשק האלה אינם נתמכים על ידי כוחות-אויר הרי ישותקו על ידי הפצצה, בעוד שבמקרים נוחים די בהגנת מטוסים בלבד, אף בלי עזרת כל נשק אנטי-מטוסי אחר מלבד מקלע-הפּרן. הסתלקות אוירונאי-הקרוב שלנו היא שעשתה לַאֲל את הגנתה של כרתים. ואולם אין אפשרות להשען על כוחו של חיל-האויר המלכותי בלבד למניעת בואם של צנחנים וצבא מובל באוירונים ודאונים. לאוירודרומים מודדים. התקפות כאלו משמשות חלק מהתקפה כללית. בה יעשו נסיונות להצנח גש בקרב-אוירי עם כל אסקדרון העומד ברשות ההגנה או להפציצו על פני הקרקע. כידוע לנו יש לגרמנים המון מטוסים מובילי-צבא, ויש סברה שהם בונים דאונים לאלפים. אם יצאו להתקפה על בריטניה בכלל, יתקיפו כמה וכמה אוירודרומים בעת ובעונה אחת. אין אנו יכולים לשער. שאוירונאי-הקרוב שלנו מסוגלים לדכא את כל ההתקפות מסוג זה.

הפתרון האחד האפשרי לבעיה קשה זו טמון בשיתוף שלם ביותר בין כל החיילות והאינטרסים המעורבים בדבר. אכן כדאי להעיר, שאם כי אין לך קלקלה גדולה מזו של דיון באינו בעיה טקטית שהיא לאור הנסיון במלחמה הקודמת, הרי אין סיבה לזלזל באותם הנסיונות שעדיין יש להם ערך גם כיום. בשביל ההגנה הסטטית של אוירודרום חשוב ביותר המחסה לצבא. לנשק ולתחמושת. ואולם זה צריך להיות מחסה ממשי – גם מעין האויב וגם מן האש שלו. – וחיילים ותיקים, הרואים את העמדות הגלויות והקלושות המזדמנות פה ושם בארץ זו, סבורים איפוא, שיש עוד ללמוד לקח כלשהו גם מימי המלחמה הקודמת. חצי תריסר עמדות של מכוונת-יריה במחפרות הבנויות בתבנית של בקבוקי שמפן, שהגרמנים התחילו להשתמש בהן בשנת 1917, – כשחבר משמשי-המכונה, מכוונת-היריה עצמה והתחמושת מסותרים בתחתית המדרגות עד שידרשו, ורק ראש-אדם אחד (אולי רק פריסקופ בלבד) מודקר בעד הפתח הקטן והבלתי גיכר, – יוכלו להועיל להגנת אוירודרום יותר מבטליון שלם בגלוי.

... ולעולם תזכר שהקצין המצלה אסיר לו להקהל מפני כל דבר שהוא –

אף לא מפני רציון תרש.

גנרל ווייול (בהרצאה שקרא בשנת 1933)